

MEGLÁTOGATHATÓ A LENGYEL PÁRADICSOM-BARLANG

A Lengyelországban eddig felfedezett legszebb barlangot, a *Paradicsom-barlangot* (a Lengyel-középhegységben, a kielcei vajdaságban van — *A szerk.*) ez évben nyitják meg a turistaforgalom előtt. A fantasztikus alakú sztalaktitiken és sztalagmitiken kívül a barlangban kőkorszakbeli tárgyakat és állati csontokat is találtak (többek között egy mammut csontjait, rénszarvas- és barlangi medve-csontokat). (*Polnische Rundschau*)

NÉGYSZÁZ MILLIÓ ÉVES KÖRSZÁJÚ

Skóciában primitív ősgérincesnek, egy közel 400 millió éves őshalnak a maradványai kerültek elő. Néhány évtizeddel ezelőtt is találtak már ilyeneket, de állatrendszertani hovatartozásuk nem volt tisztázható. Ez a most felfedezett lelőhely a könnyebben meghatározható, kitűnően megmaradt példányok egész sorát tartalmazza ebből a gerincesek törzsfeljődésének legalsó fokáról származó ősellattípusból. A szájnylása körül poragyűrű van, és porcos kopoltyúkosara hasonlít a még ma is élő *körszájúaké*hoz. A skóciai ős körszájú a mai körszájúak *elődje volt*. Ez utóbbi állatok az egész gerinces állatvilág legprimitívebb máig fennmaradt halszerű lényei. Közéjük tartoznak a nyálkahal-félék meg az ingolák (*Petromyzontidae*). Testüket pikkely helyett nyálkás bőr fedi.

Az őshal szája világosan bizonyítja, hogy szívással táplálkozott. Maradványai mellett egy vele egykorú megkövesedett növény kilyukasztott leveleit találták. A néhány mm átmérőjű kerek lyukak valószínűleg az őshal táplálkozásának nyomai. (*Frankfurter Allgemeine Zeitung*)

250 MILLIÓ ÉVES LÁBNYOM

Különös lábnyomra bukkant néhány éve egy balatonrendesi kőfejtőben *Majóros* György pécsi geológus. A nyomot őrző vörös homokkőlap azóta már a Magyar Állami Földtani Intézet kincsei közt található, hiszen ez a lelet Európának ezen a részén *egyedülálló*. A nyom alapján *Kaszap* András vizsgálata szerint kitűnt, hogy egy már réges-rég kipusztult *őshüllő* bal hátsó lábának a nyoma maradt ránk, mégpedig annak a pillanatnak a nyoma, amelyben az állat a nedves talajra lépett. Ez az őshüllő körülbelül 70 centiméter hosszú, a gyökökre emlékeztető alakú állat lehetett. Négy lábon járt, de teste nem érintette a földet, mert nyoma maradt volna, ha a hasán csúszva farkát maga után vonszolta volna. Balatonrendesen a nyom közelében más lelet nem volt, külföldön azonban ezt az őshüllőt olyan egyéb nyomokkal együtt találták meg, amelyekből arra lehet következtetni, hogy az állat nem lehetett ragadozó; valószínűleg a vízhez húzódó rovarokkal táplálkozott. Körülbelül 250–300 millió évvel ezelőtt élt. (*Dunántúli Napló*)

FÚRÓTORONY A HOLDON

Az eddigi Surveyor holdkutató rakéták csak a Hold *felszíni* rétegéből tudtak követmintákat venni és azoknak a vegyi összetételét tudták csak megvizsgálni.

Kérdés azonban, hogy milyen kőzetek találhatók a felszíni törmelékek alatt húzódó *mélyebb* rétegekben. Ezt akkor lesz módunkban megtudni, ha már emberek is leszálltak a Holdon.

Már most folyik azonban az ehhez szükséges berendezések tervezése. Olyan „holdtani” fúrótornyot terveznek, amellyel 30 méter mélységből mindössze 40 óra alatt követmintát lehet felhozni a Hold felszínére. Azért kell aránylag rövid idő alatt „kézben” lenni a mintának, mert valószínű, hogy az első expedíciók nem tudnak majd hosszú időt tölteni a Hold mostoha körülményei között.